

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет технологій тваринництва та продовольства
Кафедра харчових технологій

ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МАРКУВАННЯ ТА ЕТИКЕТУВАННЯ СИРОВИНИ ТА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

РОЗРОБНИК

к. т. н., доцент Алла КАЙНАШ

Полтава – 2023 рік

КОРОТКИЙ ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Ступінь вищої освіти – магістр

Загальна кількість годин – 120 годин (4,0 кредити):

лекції – 16 годин,

практичні – 24 години,

самостійна робота – 80 годин.

Вид контролю – залік.

МЕТА ДИСЦИПЛІНИ:

- ❖ надання здобувачам вищої освіти спеціальних теоретичних знань щодо маркування та етикетування сировини й харчових продуктів згідно вітчизняних та європейських стандартів;
- ❖ практичних навичок аналізу відповідності інформаційного забезпечення харчових продуктів.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

- ❖ формування необхідного комплексу знань щодо вміння самостійно аналізувати відповідність маркування та етикетування сировини та харчових продуктів залежно від країни походження;
- ❖ аргументувати висновки;
- ❖ використовувати отримані знання в практичній діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

вміти визначати відповідність маркування сировини та харчових продуктів згідно вимог національних та європейських стандартів.

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ ТА ЗМІСТ КУРСУ «МАРКУВАННЯ ТА ЕТИКЕТУВАННЯ СИРОВИНИ ТА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ».

Насичення ринку харчовими продуктами, розширення і поглиблення асортименту є одним з досягнень переходу до ринкових відносин. Проте споживачеві часто важко розібратися в цьому товарному різноманітті, зробити компетентний вибір достатньої і достовірної інформації по кожному найменуванню харчових продуктів, що випускаються у продаж. Причому необхідна інформація не лише про нові, але й про давно відомі продовольчу сировину та харчові продукти.

Маркування сировини та харчових продуктів – це інформація, яка наноситься на сировину та харчові продукти безпосередньо виробником (первинні джерела інформації).

У той же час виробник не є єдиним джерелом інформації.

Виробничу інформацію може доповнювати продавець.

Залежно від призначення товарну інформацію поділяють на три види:

- ❖ основоположну;
- ❖ комерційну;
- ❖ споживчу.

Nutrition Typical values (cooked as per instructions)	per 100g	per 1/4 pack	% adult GD.
Energy kJ	1007		
Energy kcal	241	2014	
Protein	8.4g	482	
Carbohydrate	20.6g	41.2g	24.1%
of which sugars	1.8g	3.6g	37.3%
of which starch	18.8g	37.6g	4.0%
Fat	13.7g	27.4g	39.1%
of which saturates	5.9g	11.8g	57.0%
mono-unsaturates	5.9g	11.8g	
polyunsaturates	1.5g	3.0g	
Fibre	0.9g	1.8g	
salt	0.50g	1.00g	7.5%
of which sodium	0.20g	0.40g	16.7%

GDA children (5-10 yrs) 1800 24g 220g 85g 70g 20g

GDA = Adult Guideline Daily Amounts are based on a diet of 2000 kcal per day for a 70kg male. GDAs are guidelines and not requirements. GDAs are guidelines and not requirements. GDAs are guidelines and not requirements.

ТЕМА 2. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВИЛ МАРКУВАННЯ ТА ЕТИКЕТУВАННЯ СИРОВИНИ ТА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ.

Санітарні та фітосанітарні заходи

Закон підписано

№ 2639-VIII

Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів

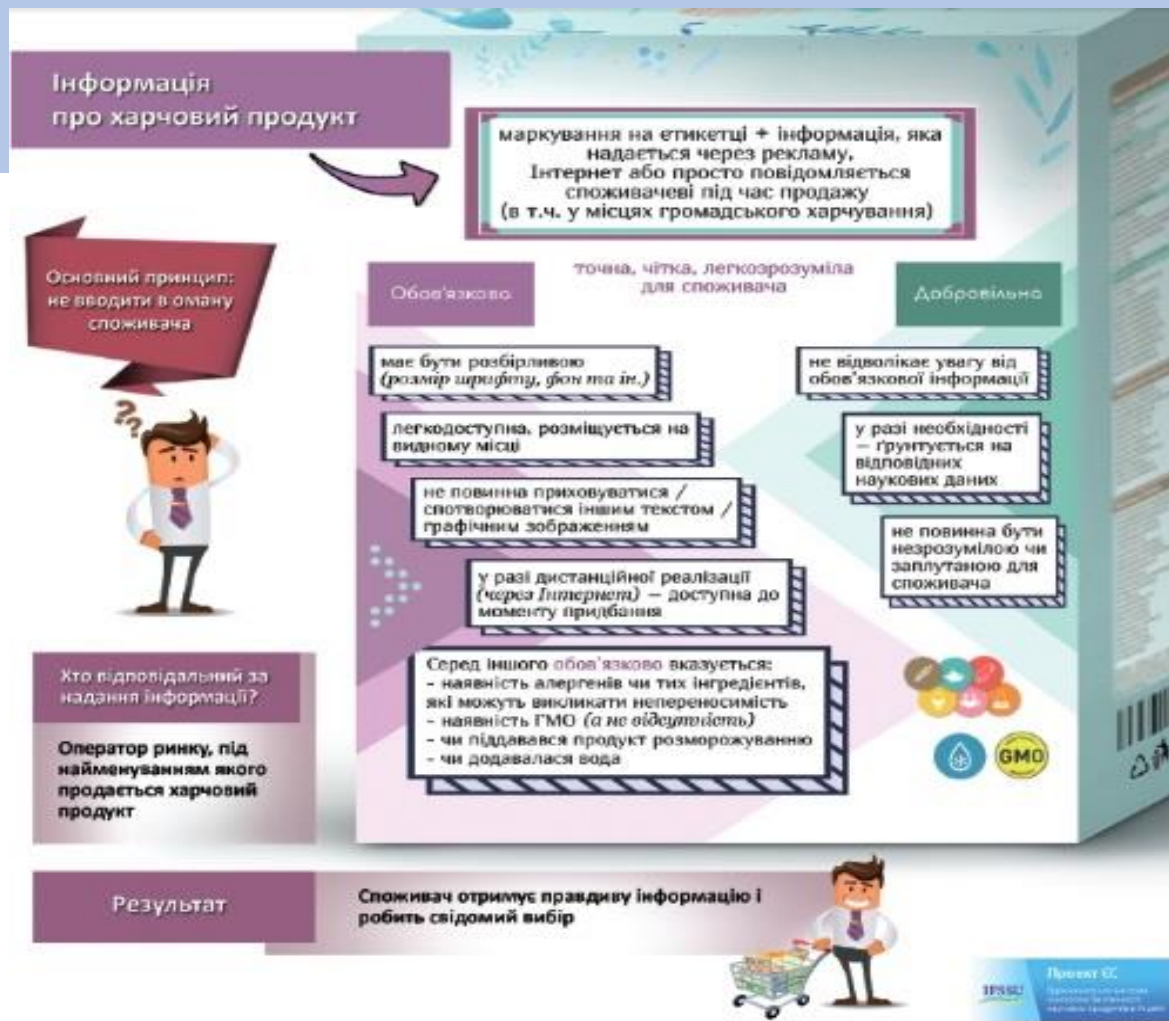
Встановлює категорії обов'язкової інформації про харчові продукти та загальні вимоги до інформації про харчові продукти.

Встановлює нові вимоги до маркування харчових продуктів.

Регулює обов'язки операторів ринку харчових продуктів, відповідальних за надання інформації по харчові продукти.

Дозволяє забезпечити високий рівень захисту здоров'я та інтересів споживачів шляхом надання всієї необхідної інформації для здійснення споживачами свідомого вибору харчових продуктів.

ТЕМА 3. ІНФОРМАЦІЙНЕ, МОТИВАЦІЙНЕ І ЕКСПЛУАТАЦІЙНЕ МАРКУВАННЯ СИРОВИНИ ТА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ.

Маркування Типу II

Стрічка Мобіуса
виробничий матеріал з
сприятливими екологічними
характеристиками

«Зелена крапка»
(Німецьчина)
виробничий матеріал з
сприятливими екологічними
характеристиками

Використаний матеріал
забороняється викидати
разом із побутовими
сміттям

Пластик, який підлягає
переробці. Символ
вказує на тип пластику
для спрощеного
сортування

ТЕМА 4. ВИРОБНИЧЕ ТА ТОВАРНЕ МАРКУВАННЯ.

Залежно від місця нанесення розрізняють маркування виробниче і торговельне.

Виробниче маркування – нанесення виробником тексту, умовних позначень або малюнків на товар і (або) пакування та (або) інші носії інформації.

Торговельне маркування – нанесення продавцем тексту, умовних позначень або малюнків на товарні або касові чеки, пакування і (або) товар.

Основні функції виробничого маркування:

- 1) інформаційна (різновид - енергетичне маркування);
- 2) ідентифікаційна;
- 3) мотиваційна;
- 4) емоційна.

Законодавчо закріплено, що маркування товарів (особливо це стосується імпортованих товарів) здійснюється насамперед державною мовою.

Встановлено, що всі текстові написи, умовні позначення та малюнки, нанесені виробником на свою продукцію, є *маркуванням*, а саме нанесення позначається терміном *маркування*.

ТЕМА 6. ОСОБЛИВОСТІ МАРКУВАННЯ ОКРЕМИХ ГРУП ПРОДУКТІВ

ВИМОГИ ДО ЗАЗНАЧЕННЯ РЕЧОВИН АБО ПРОДУКТІВ, ЩО СПРИЧИНЮЮТЬ АЛЕРГІЧНІ РЕАКЦІЇ АБО НЕПЕРЕНОСИМІСТЬ (АЛЕРГЕНІВ)

ЯК ІНФОРМУВАТИ СПОЖИВАЧА?

Обов'язковою для зазначення є інформація про вміст алергенів, які використовуються у виробництві або приготуванні харчового продукту і залишаються присутніми у готовому продукті, навіть у зміненій формі (Стаття 6 Закону України 2639)

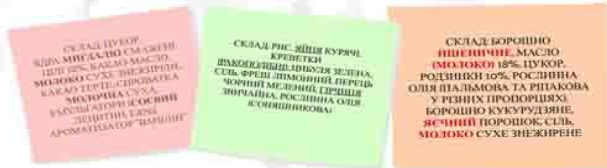
ОБОВ'ЯЗКОВОЮ ДЛЯ ЗАЗНАЧЕННЯ Є ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВМІСТ НАСТУПНИХ АЛЕРГЕНІВ:

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗАЗНАЧЕННЯ АЛЕРГЕНІВ В ПЕРЕЛІКУ ІНГРЕДІЄНТІВ

- алергени зазначаються в переліку інгредієнтів, який має включати всі інгредієнти харчового продукту в порядку зменшення їх маси станом на момент їх використання у процесі виробництва харчового продукту;
- назва алергенів має бути виділена (ШРИФТОМ, кольоровим фоном, стилем тощо) серед решти інгредієнтів у переліку інгредієнтів у спосіб, визначений оператором ринку харчових продуктів. (Стаття 15 Закону України 2639)

ПРИКЛАДИ ВИДІЛЕННЯ АЛЕРГЕНІВ У МАРКУВАННІ

Маркування що інформує про вплив на озоновий шар.

Група знаків на побутовій техніці, аерозольних препаратах та інших матеріалах не містять фреон, CFC Free.

Маркування що інформує про вміст трансгенів.

Продукція не містить трансгенів.

Маркування що інформує про продукти

натурального походження.

Інформація про натуральність продукції (сировини) органічного походження, вирощеної без застосування хімікатів, виробленої без барвників і штучних харчових добавок.

ТЕМА 7. МАРКУВАННЯ ІМПОРТОВАНОЇ СИРОВИНИ ТА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

01.04.2021 № 679

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
06 травня 2021 р.
за № 601/36223

Про затвердження Порядку і спеціальних вимог до маркування харчових продуктів, а також Переліку харчових продуктів, для яких обов'язковим є зазначення країни походження або місця походження

Відповідно до [частини третьої](#) статті 20 Закону України "Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів", [пункту 53](#) Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею" Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 228-р, пунктів 218, 281 і 1221 [Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106, **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити такі, що додаються:

[Порядок і спеціальні вимоги до маркування харчових продуктів, для яких обов'язковим є зазначення країни походження або місця походження](#),

[Перелік харчових продуктів, для яких обов'язковим є зазначення країни походження або](#)

ОСОБЛИВОСТІ МАРКУВАННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ*

МЕТА —

МАКСИМАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ХАРЧОВИМИ ПРОДУКТАМИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Дозволяється продовжувати використання, заздалегідь визначеної упаковки з інформацією про харчовий продукт

ОБОВ'ЯЗКОВА ІНФОРМАЦІЯ

назва харчового продукту

кількість харчового продукту в установлених одиницях вимірювання

мінімальний термін придатності або дата "вжити до"

наявність речовин у харчовому продукті, які можуть спричинити алергічні реакції або непереносимість

ОПЦІОНАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ**

перелік інгредієнтів, умови зберігання/використання

найменування та адреса виробника

країна походження/місце походження

інструкція з використання, поживна цінність

відсутність в інгредієнтах ГМО

* Відповідно до Постанови КМУ від 03 березня 2022 №186 «Деякі питання маркування харчових продуктів в умовах воєнного стану» та статті 6 Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів»

** Інформація може відрізнитись від фактичних параметричних значень харчового продукту

ТЕМА 8. ОСОБЛИВОСТІ МАРКУВАННЯ СИРОВИНИ ТА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В ЄС.

Маркування

Загальні правила маркування

[Регламент \(ЄС\) №1169/2011](#)

- *ім'я та адресу пакувальника (виробника)*
- *найменування та сорт продукції*
- *країна походження*
- *клас і розмір (відповідно до маркетингових стандартів)*
- *умови зберігання (якщо застосовується)*
- *вага*
- *номер партії*

Для споживчих та попередньо упакованих свіжих продуктів необхідно додати назву та адресу продавця, зареєстрованого в ЄС, зі словами **"Упаковано для:"** або еквівалентну фразу.

Специфічні положення для окремих груп продуктів:

- Маркування генетично модифікованих продуктів харчування й нових харчових продуктів
- Маркування продуктів харчування для конкретних харчових цілей
- Маркування харчових домішок та ароматизаторів
- Маркування [матеріалів, призначених для контакту з харчовими продуктами](#)
- Маркування окремих харчових продуктів.

Обов'язковою також є наявність **харчової декларації (nutrition declaration)**, що має входити до етикетки та містити інформацію про енергетичну цінність, вміст жирів, насичених вуглеводнів, карбогідратів, цукру, білків та солей, домішок й ароматизаторів